

A sziklákából is eltávozik a lélek

Mészöly Kálmánra emlékezünk

• A napokban elhunyt Mészöly Kálmán az egyetlen magyar, aki játékosként és szövetségi kapitányként is világbajnokságon szerepelt. Kivételes pályafutására emlékezünk.

NÁNÓ CSABA

A világbajnoki ezüstérmes Puskásék után volt még egy magyar labdarúgó-generáció, amelyről kevesebb szó esik, pedig – ha nem is olyan mértékben, mint az Aranycsapat – jelentős eredményeket ért el nemzetközi szinten. Ők az 1962-es chilei világbajnokságon ötödik helyezést, az 1966-os angolai világbajnokságon, ahol a brazilokat is megverték, hatodik helyezést értek el. Az említett mérkőzésen az akkor már kétszeres világbajnok braziloknak a harmadik gólt Mészöly Kálmán lőtte, akit minden idők egyik legjobb magyar védőjének tartanak a szakemberek. A brazilok ellen sérülten, felkötött karral vállalta a játékot, ami sportemberi nagyságára utal.

Az 1964-es Európa-bajnokságon bronzérmes lett az együttessel, ha néhány évvel korábban születik, talán osztozott volna nagy elődei páratlan sikereiben is, hiszen képességeit tekintve nyugodtan belefért volna akár az Aranycsapat egyébként kiváló háttérjébe. A 82. élet évében elhunyt, Szőke Szikla becenévre hallgató focistát a mai fiatalok már csak hírből ismerheték, az idősebb korosztály is inkább edzőként, a kispad mellett dirigálva emlékezhet rá. Aktív labdarúgói fénykorában ugyanis még nem létezett minden háztartásban televízió, a fontos eseményeket általában a rádióban követhették figyelemmel a drukkerok, akik nem jártak ki a stadionokba, talán azt sem tudták, hogy néz ki kedvencük.

Ami legalább egyszer látta Mészöly Kálmánt élőben, valószínűleg emlékezetébe véste a magas, hirtelenszőke, jóképű, magabiztos játékost. Generációjának meghatározó labdarúgója volt, 1969-ben játszott Marseille-ben a csehszlovákok ellen 4-1-re elvesztett pótszelejtezőn, ami után a válogatott első alkalommal nem jutott ki a selejtezőből a világbajnokságra. A „magyar futball Mohácsa” után hangzottak el Mészöly szájából a keserű, máig emlékeztető szavak: „a mi időnk lejárt”.

A foci volt az élete

Mészöly Kálmán 1941. július 16-án született Budapesten. Tornász vagy cirkuszi akrobata akart lenni, de 11 évesen a III. kerületi TTVE csapatában kezdett el focizni. 1959-ben igazolta le a Vasas, amelyhez – ma már ritkaságszámba megy – egész játékos pályafutása alatt hű maradt. Szintén elképzelhetetlen napjainkban, de a kiváló labdarúgó mellett, hogy mérkőzéseken játszott, edzéseken vett részt, néhány évet esztergályosként is dolgozott. És ezt nem úgy kell elképzelni, hogy csupán a fizetését vette fel munkahelyéről (ez is szokás volt abban a korban), hanem ténylegesen esztergált egy gyárban.

Hamar meghatározó tagja lett a Vasas csapatának, ahol négy bajnoki cím mellett három Közép-európai Kupa-győzelmet ért el. Az NB 1-ben

279 bajnoki mérkőzésen védő léteré 32 gólt szerzett. 1961 és 1971 között 61 alkalommal szerepelt a válogatottban és hat gólt szerzett, ebből négyet tizenegyesből. Vasas-játékos soha nem szerepelt több alkalommal a válogatottban, mint Mészöly Kálmán. Megfordult a világválogatottban is, 1971-ben a Dinamo Moszkva stadionjában 103 ezer néző előtt fejezték le a mérkőzést, ahol a moszkvai mérkőzésen a világválogatottban mások mellett az olasz Fachetti, a német Gerd Müller, az angol Bobby Charlton és a román Florea Dumitrache volt a Szőke Szikla csapattársa.

Mészöly Kálmánt az 1961–1962-es idényben Magyarországon az év játékosának választották, pedig akkor olyan klasszisok rúgták a bőrt a magyar bajnokságban, mint Albert Flórián, Bene Ferenc, Göröcs Titi vagy Tichy Lajos. Volt szerencséje fiatalkorában olyan legendák mellett pályázni a tehetségért, mint Bozsik „Cucu” József és Grosics Gyula. Klasszisát nem lehet elvitatni, a FourFourTwo futballmagazin 2010-es szavazásán minden idők 22. legjobb magyar lab-

darúgójának bizonyult. A listán olyan óriások szorultak mögé, mint legjobb barátja, Farkas János, Tichy Lajos, Fazekas László, Varga Zoltán vagy Schaffer Alfréd. Szakértők egyhangúlag állítják, hogy nála jobb háttérrel nem hordott a hátán a magyar föld. Alig múlt harmincéves, amikor 1972-ben abbahagyta az aktív labdarúgást. Hamarosan elkezdte edzői pályáját, 1976-ig két másod osztályú csapat, a Ganz-MÁVAG és a Budafoki MTE tréner volt. Abban az évben megszerezte a labdarúgó-szakedzői diplomáját, ekkor szerződtette az élvonalbeli Békéscsaba vezetőedzőnek. Két idény után már anyaegyesülete, a Vasas vezetőedzője lett, ahol az 1979–80-as idényben harmadik lett a csapattal a bajnokságban.

A válogatott élén

Furcsa egybeesés, hogy ugyanannyiszor szerepelt játékosként a magyar válogatottban, mint ahányszor szövetségi kapitányként ült annak kispadján. Edzőként három periódusban, 1980–1983, 1990–1991, illetve 1994–1995 között irányította a nem-

zeti tizenegyet. Pontosan negyven évvel ezelőtt, 1982-ben kivezette a válogatottat a spanyolországi világbajnokságra, ahol 10-1 arányban győztünk El Salvador ellen, ezzel a magyar csapat az első – és egyelőre az egyetlen – a vb-k történetében, amely két számjegyű gólt szerzett. Korábban két csapatnak sikerült kilencgólos különbséggel diadalmaskodnia, 1954-ben az Aranycsapat a dél-koreaiakat, 1974-ben pedig a jugoszlávok a zairei csapatot győzték le 9-0-ra. Azon a meccsen még egy rekord született: Mészöly Kálmán a második félidőben pályára küldte Kiss Lászlót, aki a világbajnokságok történetének leggyorsabb mesterhármását jegyezte. Ugyanakkor Kiss az egyetlen olyan játékos a vb-k történetében, aki csereként ért el mesterhármast.

1981-ben, egy norvégok elleni válogatottmeccs közben filmet forgattak róla, ami hatalmas botrányt kavart elsősorban a szövetségi kapitány kendőzetlen, nyers stílusa, káromkodásai miatt. Mészöly később elmondta, kivághatta volna a filmből az inkriminált jeleneteket, de akkor az egész nem lett volna hiteles... Sosem állította, hogy akár a pályán, akár azon kívül egy szent lenne, belátta, hogy szenvedélyes jellem, de játékosként és edzőként is igyekezett a maximumot kihozni magából és társaiból.

Epilógus

2011-ben megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjét, ugyanebben az évben Pro Urbe díjjal tüntették ki. 2018-ban Budapest díszpolgára lett, ugyanabban az évben megkapta az MLSZ Életműdíját is. Többször nyilatkozta, szeretné megérni, hogy a magyar válogatott kijusson még egy világbajnokságra, ám a sors másként rendelkezett. Mészöly Kálmán az utóbbi években betegeskedett, egyre többször került kórházba, hozzátartozói és barátai szomorúan vették tudomásul, ahogy az élet lassan eltávozik a futballpályán rettenthetetlen, megtörhetetlen Szőke Sziklából. November 21-én hunyt el Budapesten, felesége, két fia és az egész magyar futballtársadalom gyászolja az egyik utolsó világsztárját.

A 61-szeres magyar válogatott és szövetségi kapitány, Mészöly Kálmán (1941. július 16. – 2022. november 21.)

• KORÁBBI FELVÉTEL: KOVÁCS TAMÁS/MTI

